

ΣΑΒΒΑΤΟ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2026

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Υπεύθυνη Ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α' απόσπασμα

(ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ, Β (Β 1.5-8, 1103b2-25))

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει πρᾶττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πρᾶττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὀμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποίας ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Β' απόσπασμα

(ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ Β 6, 4-8, 1106a26-b7),

Ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς. Λέγω δὲ τοῦ μὲν πρᾶγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁμήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσῳ γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἰ τῷ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μναῖς προστάξει· ἐστὶ γὰρ ἴσως καὶ τούτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ.

Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου. Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν.

1. Ὅσον αφορά τη διαχείριση της οργῆς, ο σωστός εθισμός οδηγεί στην πραότητα.
2. Οι ἔξεις δημιουργούνται ἀπὸ ἀνόμοιες ἐνεργεῖες.
3. Το αντικειμενικό μέσο δεν είναι το ίδιο για όλους.
4. Η ποιότητα των ενεργειῶν παίζει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία των ἔξεων.
5. Ο κάθε ειδικός ἐπιλέγει τὸ ἀντικειμενικό μέσο.

(μονάδες 5)

β. Στη φράση «κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς» (ἀ' ἀπόσπασμα) πού ἀναφέρεται ἡ ἀντωνυμία «τούτων»; (μονάδες 2)

Στη φράση «ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο» (β' ἀπόσπασμα) πού ἀναφέρεται ἡ ἀντωνυμία «τοῦτο»; (μονάδες 2)

Στη φράση «Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν» (ἀ' ἀπόσπασμα) να ἐντοπίσετε ἓνα σχῆμα λόγου. (μονάδα 1)

Μονάδες 10

B1. «Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἔξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποῖας ἀποδιδόναι' κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἔξεις»: Ποιο τὸ περιεχόμενο τοῦ ὅρου «ἔξεις»; Ποιον περιορισμό θέτει ὡς πρὸς τὶς «ἔξεις» ὁ Ἀριστοτέλης;

Μονάδες 10

B2α. Να ἀντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς **Στήλης Α** με τὴν ἐτυμολογικὰ συγγενὴ τῆς νεοελληνικὴ λέξη τῆς **Στήλης Β** (στὴ **Στήλη Β** περισσεύουν τέσσερις λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. δειλοί	α. διένεξη
2. ἔξεις	β. πρόταση
3. προστάξει	γ. ἔλλειμμα
4. ἀλείπτης	δ. δεοντολογία
5. φοροδιαφυγή	ε. δεισιδαιμονία
	στ. ταγματάρχης
	ζ. κατάσχεση
	η. απαλοιφή
	θ. σταγόνα

(Μονάδες 5)

β. Να συμπληρώσετε το κενό στις παρακάτω προτάσεις με ομόρριζα, απλά ή σύνθετα, των λέξεων με έντονη γραφή:

α) **δεινοῖς**: Η υγεία του παρουσίασε σταδιακή ..... και πολύ δύσκολα θα αποφύγει την εγχείρηση.

β) **δαιρετῶ**: Τον ..... από το αξίωμα του δημάρχου λόγω εμπλοκής του σε παράνομες ενέργειες.

γ) **ληπτέον** : Ήταν ..... στα θέματα πολιτικής και γι' αυτό οι απόψεις του ήταν μονοδιάστατες και απόλυτες.

δ) **ἔλλειψιν** : Η ..... του προετοιμασία ήταν η αιτία της αποτυχίας του στις εξετάσεις.

ε) **διαφορᾶς** : Τον συνέλαβαν επ' ..... να κλέβει.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

1) Το ενδιαφέρον των σοφιστών για τα κοινωνικά θέματα ήταν χρησιμοθηρικό.

2) Οι δικαστές που ψήφισαν υπέρ της θανατικής καταδίκης του Σωκράτη ήταν 300.

3) Ο Πλάτωνας στη νεανική του ηλικία ασχολήθηκε με τη λυρική ποίηση.

4) Το «λόγον ἔχον» μέρος της ψυχής σχετίζεται, κατά τον Αριστοτέλη, με τη διατροφή.

5) Ο Δημόκριτος είχε πει: «η ευδαιμονία δεν έχει να κάνει με τα πλούσια κοπάδια και το χρυσάφι».

Μονάδες 10

B4. Παράλληλο κείμενο

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια, 1107a6–1107a26

Στο απόσπασμα που ακολουθεί ο Αριστοτέλης αναφέρεται στη θεωρία της μεσότητας.

«Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ θεωρία αὐτῆ τῆς μεσότητας δὲν βρῖσκει ἐφαρμογὴν σὲ κάθε πράξη καὶ σὲ κάθε πάθος· ὑπάρχουν, πράγματι, πάθη ποὺ ἤδη ἡ λέξις ποὺ τὰ δηλώνει φέρνει στὸ μυαλό μας κάτι ἀρνητικὸ καὶ τιποτένιο, π.χ. ἐπιχαιρεκακία, ἀδιαντροπία, φθόνος, καὶ στὴν περίπτωση πράξεων: μοιχεία, κλεψιά, φόνος· γιὰτί ὅλα αὐτὰ —καὶ ὅσα ἄλλα τέτοια— τὰ λέμε μετὰ βεβαιότητα ὅτι εἶναι ἀρνητικὰ καὶ τιποτένια τὰ ἴδια καὶ ὄχι ἡ υπερβολὴ ἢ ἡ ἔλλειψη τους. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν περίπτωση νὰ κάνει ποτέ κανεὶς τὸ σωστὸ ἐν σχέσει με αὐτὰ· αὐτὰ εἶναι πάντοτε λάθος. Οὔτε ὑπάρχει περίπτωση νὰ συμπεριφέρεται κανεὶς ἐν σχέσει με αὐτὰ καλὰ ἢ κακὰ μετὰ τὸ νὰ κάνει τὴ μοιχεία τοῦ μετὰ τὴ γυναῖκα μετὰ τὴν ὁποία πρέπει νὰ τὴν κάνει, τὴ στιγμὴ ποὺ πρέπει νὰ τὴν κάνει καὶ μετὰ τὸν τρόπο ποὺ πρέπει νὰ τὴν κάνει· καὶ μόνον τὸ ὅτι κάνει οτιδήποτε ἀπὸ αὐτὰ εἶναι λάθος. Παρόμοιο ἐπομένως εἶναι καὶ τὸ νὰ περιμένουμε νὰ ὑπάρχει μεσότητα, υπερβολὴ καὶ ἔλλειψη στὴν ἀδικία, τὴ δειλία καὶ τὴν ἀκολασία, ἀφοῦ τότε θὰ ὑπάρχει μεσότητα στὴν υπερβολὴ καὶ στὴν ἔλλειψη, υπερβολὴ στὴν υπερβολὴ, ἔλλειψη στὴν ἔλλειψη. Με ὅποιον τρόπο κι ἂν ἐνεργήσει κανεὶς σὲς περιπτώσεις αὐτές, πρόκειται πάντοτε γιὰ λανθασμένη, γιὰ ὄχι σωστὴ συμπεριφορὰ. Γενικά δὲν ὑπάρχει μέσον στὴν υπερβολὴ καὶ στὴν ἔλλειψη, οὔτε υπερβολὴ καὶ ἔλλειψη στὸ μέσον.»

Με βάση τὸ δεύτερο ἀπόσπασμα τοῦ διδαγμένου κειμένου καὶ τὸ παράλληλο κείμενο ποὺ δίνεται, νὰ αναφερθεῖτε στὴ θεωρία τῆς υποκειμενικῆς μεσότητας τοῦ Αριστοτέλη. Ποιο νέο στοιχεῖο γιὰ τὴ μεσότητα παραθέτει στὸ παράλληλο κείμενο;

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ, Κύρου παιδεία, ΒΙΒΛΙΟ Γ 120,29)

Στὸ παρακάτω ἀπόσπασμα παρακολουθοῦμε τὴ διαφωνία Κύρου καὶ Κναξάρη σχετικά μετὰ τὶς ἐπόμενες στρατιωτικὲς κινήσεις τους, ὥστε νὰ καταφέρουν νὰ νικήσουν τὸν Κροῖσο.

Τῇ δ' ὑστεραία ὁ μὲν Ἀσσύριος καὶ ὁ Κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἀνέπαυον τὰ στρατεύματα ἐν τῷ ἐχυρῷ· Κῦρος δὲ καὶ Κναξάρης συνταξάμενοι περιέμενον, ὡς εἰ προσίοιεν οἱ πολέμιοι, **μαχοῦμενοι**. Ὡς δὲ δῆλον ἐγένετο ὅτι οὐκ ἂν ἐξίοιεν οἱ πολέμιοι ἐκ τοῦ ἐρύματος οὐδὲ μάχην

ποιήσονται ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ μὲν Κυαξάρης καλέσας τὸν Κύρον καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπικαιρίους ἔλεξε τοιάδε· Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ τυγχάνομεν συντεταγμένοι οὕτως **ιέναι** πρὸς τὸ ἔρυμα τῶν ἀνδρῶν καὶ δηλοῦν ὅτι θέλομεν μάχεσθαι. Οὕτω γάρ, ἔφη, ἐὰν μὴ ἀντεπεξίωσιν ἐκεῖνοι, οἱ μὲν ἡμέτεροι μᾶλλον θαρρήσαντες ἀπίασιν, οἱ πολέμιοι δὲ τὴν τόλμην ἰδόντες ἡμῶν μᾶλλον φοβήσονται. **Τούτῳ** μὲν οὕτως ἐδόκει. Ὁ δὲ Κύρος, μηδαμῶς, ἔφη, πρὸς τῶν θεῶν, ὦ Κυαξάρη, οὕτω ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ ἤδη ἐκφανέντες πορευσόμεθα, ὡς σὺ κελεύεις, νῦν τε προσιόντας ἡμᾶς οἱ πολέμιοι θεάσονται οὐδὲν φοβούμενοι, εἰδότες ὅτι ἐν ἀσφαλεῖ εἰσι τοῦ μηδὲν παθεῖν, ἐπειδὴν τε μηδὲν ποιήσαντες ἀπίωμεν, πάλιν καθορῶντες ἡμῶν τὸ πλῆθος πολὺ ἐνδεέστερον τοῦ ἑαυτῶν καταφρονήσουσι, καὶ αὐρίον ἐξίασι πολὺ ἐρωμενεστέραις ταῖς γνώμαις.

ἔρυμα=φρούριο, οχύρωμα

ἐπικαίριος=σημαντικός, ανώτερος

Γ1. Να αποδοθεῖ στη νέα ελληνική το χωρίο «Κύρος δὲ καὶ Κυαξάρης συνταξάμενοι... ὦ Κυαξάρη, οὕτω ποιήσωμεν».

Μονάδες 20

Γ2. Ποια εἶναι ἡ αντίρρηση τοῦ Κύρου στην πρόταση τοῦ Κυαξάρη να κατευθυνθοῦν ἐπιθετικά πρὸς τοὺς ἐχθρούς; Να τεκμηριώσετε τὴν ἀπάντησή σας με ἀναφορὲς στο κείμενο.

Μονάδες 10

Γ3α. «Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ τυγχάνομεν συντεταγμένοι οὕτως **ιέναι** πρὸς τὸ ἔρυμα τῶν ἀνδρῶν καὶ δηλοῦν ὅτι θέλομεν **μάχεσθαι**»: Να ἐντοπίσετε στο παραπάνω ἀπόσπασμα δύο (2) τύπους συνηρημένων ρημάτων καὶ να γράψετε τὸ β' ἐνικό παρατατικού στη φωνὴ που βρίσκονται.

(μονάδες 2)

Γ3β. «Οὕτω γάρ, ἔφη, ἐὰν μὴ ἀντεπεξίωσιν ἐκεῖνοι, οἱ μὲν ἡμέτεροι μᾶλλον θαρρήσαντες ἀπίασιν, οἱ πολέμιοι δὲ τὴν τόλμην ἰδόντες ἡμῶν

μᾶλλον φοβήσονται»: Να αναγνωριστῆί το εἶδος των αντωνυμιῶν του αποσπάσματος και να γραφῆί η δοτική ενικού τους στο ἴδιο γένος.

(μονάδες 3)

Γ3γ. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

ἔφη : το β' ενικό προστακτικῆς ενεστώτα.

περιέμενον: το γ' ενικό οριστικῆς μέλλοντα.

παθεῖν : ο ἴδιος τύπος στον παρακείμενο.

τῶν ἀνδρῶν: η κλητικῆ ενικού.

πολύ: η ονομαστικῆ πληθυντικῆς θηλυκοῦ γένους στον συγκριτικῆ βαθμό.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4α. Να χαρακτηριστῆούν συντακτικῆ οι παρακάτω λέξεις: **μαχοῦμενοι, τῶν ἄλλων, ἰέναι, τούτῳ.**

(μονάδες 4)

Γ4β. «Οὔτῳ γάρ, ἐὰν μὴ ἀντεπεξίωσιν ἐκεῖνοι, οἱ μὲν ἡμέτεροι μᾶλλον θαρρήσαντες ἀπίασιν, οἱ πολέμιοι δὲ τὴν τόλμην ἰδόντες ἡμῶν μᾶλλον φοβήσονται»: **Να εντοπιστῆί και να αναγνωριστῆί ο υποθετικῆς λόγος στο χωρίο που δίνεται.**

(μονάδες 4)

Γ4γ. «Μηδαμῶς πρὸς τῶν θεῶν, ᾧ Κυαζάρη, οὔτῳ ποιήσωμεν»:

Να μεταφερθῆί η πρόταση στον πλάγιο λόγο από την εξάρτηση Κῦρος ἔλεγε ...

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος